

GÜNCELLENEN HAYVANLARI KORUMA KANUNU HAKKINDA DEĞERLENDİRME

Ülkemizde yıllık 437 binleri aşan kuduz riskli temas sayısı ve hemen her bölgede görülebilen kuduz vakaları, başıboş köpeklerle karşı acil önlemler alınmasına yeterli durumdu. Nitekim sahipli veya sahihsiz başıboş köpeklerin özellikle çocuklar, yaşlılar, engelliler ve kadınlar gibi öz savunması düşük insanları hedef gözeterek saldırmaları, korkutup düşme ve trafik kazası gibi olaylara yol açmaları, kist hidatik ve şark çıbanı gibi bilinen ve bilinmeyen onlarca hastalığın ana kaynağı olmaları da facianın farklı boyutlara taşınmasına neden olmuştur.

İlk defa 2004 yılında çıkarılan 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun uygulamasında görüldüğü üzere, eksik bırakılan veya yanlış anlaşılan bazı hususlar nedeniyle, başıboş köpek sorununda patlama yaşanmış ve toplum üzerinde terör etkisi yapacak sınırlara ulaşmıştır.

2021 yılında yapılan düzenlemenin, meseleyi daha da derinleştirmekten başka etkisi olmamıştır. Esasen, hayvanların içine itildiği başıboşluk hayatı, temel hayvan refahı gereklerine de oldukça aykırıdır.

Halkın sağlığını ve güvenliğini ana merkeze alarak değerlendiren Hükümetin, bu kötü gidişatı ve toplumun yükselen haklı talebini fark ederek, 5199 sayılı kanunda gerekli revizyona gitmesi son derece isabetli ve beklenen bir durumdur.

Başıboş köpeklerin giderek artan varlığını, farklı amaçları ve menfaatleri nedeniyle destekleyen, dayatan ve her türlü ajitasyona başvurarak istismar eden grupların; katliam, itlaf vb. provokatif suçlamaları son derece yersiz ve karşılıksız kalmıştır. Çünkü bu yasa; topla, sahiplendir, sahiplenmezse uyut sistemini değil; topla, sahiplendir, sahiplenen olmazsa uygun barınaklarda ölene kadar yaşat sistemini getirmiştir.

2 Ağustos 2024 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren yasanın tüm yönleriyle ve geciktirilmeksizin uygulanması, toplumun ortak talebi ve sorunun çözülmesi için temel şarttır.

Birkaç ay içerisinde dev kule inşaatlarının yapılabildiği günümüz imkânlarıyla, köpekler için asgari sağlık ve güvenlik şartlarının sağlandığı, etrafı çevrili özel barınakların hazırlanması zor ve pahalı değildir! Zaten sokaklarda yaşamaya terk edilmiş hayvanlar için, Veteriner Hekimlerin rehberliğinde hazırlanan bölümlenmiş, sıcağa-soğuğa korunaklı, doğal hareket alanları mevcut barınaklar kolayca kurulabilir. Kanunda verilen son süre ruhsatı, başıboşluğun devamı için asla bahane yapılmamalıdır.

Toplanan başıboş köpeklerin 5996 sayılı Veterinerlik Hizmetleri Kanunu dahilinde ayrıştırma, bakım ve tedavilerinin yapılmasına müteakip, sahiplenmeye uygun hayvanların belediye web sitelerinde teşhir edilmesi, Veterinerlik ve yem desteği verilerek teşvik edilmesi, teslim edilmeden önce kısırlaştırılması sağlanmalıdır.

Ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik şartlar ve kısıtlı kaynaklar nedeniyle, topluma açık bir faydası olmayan başıboş köpeklerin beslenmesinden oldukça rahatsız olan kesimlerin de haklı tepkilerini azaltacak şekilde; azami tasarrufa dayalı, israf edilen gıda atıklarının değerlendirildiği bir besleme düzeni kurulmalıdır. Hayvanların bakım ve beslenmesinde kurumlar tarafından güvenliği tescil edilen gönüllü dernek ve kişilerin barınak hizmetlerinde menfaat beklemeksizin desteği kabul edilmelidir.

Başboş köpekler toplanarak barınaklarda yaşatma, sahiplendirme gibi süreçleri devam ederken, özellikle kırsal kesimdeki çobanlık, avcılık ve bekçilik gibi ihtiyaçların fazlası olarak üretilen köpeklerin başboş bırakılmaması için etkili önlemler alınmalıdır. Kontrolsüz üreme yerine ihtiyaca uygun köpeklerin seçilerek lisanslı çiftliklerden ekonomik şartlarda temin edilmesi, teslim öncesinde kısırlaştırma yapılması, izinsiz üretim ve satışın önlenmesi için tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.

5199 sayılı yasanın son hali ile insan sağlığını ve güvenliğini başboş köpekler açısından korumak; turizme, çevreye, tarıma ve besi hayvancılığına zarar vermelerini önlemek mümkündür. Aynı zamanda radikal bir nüfus kontrolü olan yerinde itlaf yapılmadan, barınaklarda hayvan refahına uygun şartlarda kalan ömürlerini tamamlayarak fazla nüfusun doğal yoldan azalması sağlanabilecektir. Bu süreçte insanların haklı olarak endişelendiği maliyetlerin topluma yansıtılmaması için, israf edilen gıdalar ve gönüllü bağışlar eşliğinde makul tutarlarda kalınması da belediye yönetimlerinin beceri ve kararlılığı ile olabilecektir.

Her ne kadar esas sorun başboş köpekler olsa da yasanın sahipsiz kedileri de kapsadığı doğrudur. Ancak kedilerin insanlara doğrudan saldırma vb. zararları çok az ve sınırlı sayılarda kalmaktadır. Bazı yerlerde kuş ve sincap gibi küçük yabani hayvanların yaşantısını olumsuz etkiledikleri de bilinmektedir. Sokaklarda yaşamaya itilen kedilerin, maruz kaldıkları hastalık, açlık ve trafik kazalarında zarar görme oranları oldukça yüksektir. Başboş köpekler, sahipsiz kedilerin en büyük düşmanı ve zararlısı olagelmıştır. Kedilerin insanlara olan zararı daha çok hastalık ve pire gibi parazitleri yayma ve hijyen odaklıdır. Gıda ve tekstil gibi doğrudan insanlara temas eden ürünlerin imalat ve satış yerlerine kedilerin alınmaması gerekli ve yeterli bir önlemdir. Başboş köpeklerin toplanması tamamlandığında, kedilerin etkili kısırlaştırma ve sahiplendirme odaklı refahını arttırmaya, iç ve dış parazitler için yaygın ilaçlamaya ağırlık verilmelidir.

USPUM olarak, halkımızın son derece önemli ve acil bir seviyeye yükselen başboş köpek meselesine karşı, yasal düzenlemenin yapılmasını son derece isabetli buluyor ve destekliyoruz. İnsan sağlığı ve güvenliğinin yanı sıra hayvan refahına uygun düzenlemeler için yakalanan bu fırsatın, ilgili kurumlar tarafından siyaset üstü bir sorumluluk ile karşılanarak sahiplenmesini, geciktirilmeden uygulanmasını bekliyoruz.

5199 sayılı kanun düzenlemesi, hem insanlarımız hem de sorumluluğunu üstlendiğimiz hayvanlarımız için hayırlı olsun, insanların ve hayvanların zarar gördüğü acı olaylar son bulsun, dilek ve temennilerimizle kamuoyunun dikkatine arz ederiz.

Muhammed Taha GERGERLİOĞLU
USPUM Genel Başkanı